(לח) וְאַחַר כָּךְ נִתְרַפֵּא, חַיָּב לָאֶכֹל אַחַר שֶׁנִּתְרַפֵּא, לְפִי שֶׁאוֹתָהּ אֲכִילָה הָיְתָה (לט) בְּשָׁעָה שֶׁהָיָה פָּטוּר מִכָּל הַמִּצְוֹת: ו [*] אָכַל כַּחֲצִי זַיִת (מ) וְחָזַר וְאָכַל כַּחֲצִי זַיִת (מא) יָצָא, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִשְׁהֶה (מב) בֵּין אֲכִילָה לַחֲבֶרְתָּהּ יוֹתֵר מִכְּדֵי אֲכִילַת (מז) פְּרָס. (מג) (וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן תרי"ב סָעִיף (ג') [ד"]): ז * אֵין חִיּוּב אֲכִילַת מַצָּה (מד) אֶלָּא בַּלַּיְלָה הָרִאשׁוֹן (מה) (מה) בִּלְבָד. הַגָּהּ: (מו) וְנָהֲגוּ לַעֲשׂוֹת שֶׁלֹּשׁ מַצּוֹת שֶׁל סֵדֶר מַעֲשֵׂרוֹן, זָכָר לְלַחְמֵי תּוֹדָה. וְעוֹשִׂים בָּהֶם (מז) סִימָן לַיֵּדַע אֵיזֶה רִאשׁוֹנָה אוֹ שְׁנִיָּה אוֹ שְׁלִישִׁית, וּמַנִּיחִים הָרִאשׁוֹנָה עֶלְיוֹנָה וְהַשְּׁנִיָּה בָּאֶמְצַע וְהַשְּׁלִישִׁית בַּתַּחְתּוֹנָה לַכְּרִיכָה, וְאִם שִׁנָּה לֹא עִכֵּב (טור בשם הרא"ש (פ"י סי' ו)). וְאוֹפִין אוֹתָם גַּם כֵּן כְּסֵדֶר (כל בו (סי' מח) ואבודרהם (מדר הסגולה)). וְאִם נִשְׁבְּרָה (מח) אַחַת מֵהֶן, לוֹקְחִין אוֹתָהּ (יט) לְשִׁנְיָה, דִּבְלָאוּ הָכִי פּוֹרְסִין אוֹתָהּ (אגור (סי' תמג)). ח וְאַף בַּלַּיְלָה הָרִאשׁוֹן (מט) יוֹצֵא בְּכַזַּיִת. (וְשָׁעוּר כַּזַּיִת, עַיֵּן לְקַמָּן סִימָן תפ"ו (ס"ק)):

צ בְּרִייתָא פְּסָחִים (קט"ו) [קי"ד] (ע"ב). ק פְּשׁוּט שָׁם בְּגְמָרָא ק"כ (ע"א). ר שָׁם.

תעו מִנְהַג אֲכִילַת צָלִי בְּלֵיל פֶּסַח. וּבוֹ ב' סְעִיפִים:

א א מָקוֹם (פ) [א] שֶׁנָּהֲגוּ לֶאֱכֹל צָלִי בְּלֵילֵי פְּסָחִים, אוֹכְלִים. מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ (א) שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל, אֵין אוֹכְלִין, גְּזֵרָה שֶׁמָּא יֹאמְרוּ בְּשַׂר פֶּסַח הוּא. ב וּבְכָל מָקוֹם אָסוּר לֶאֱכֹל (ב) שֶׁה צָלוּי (ג) כֻּלּוֹ כְּאֶחָד בְּלַיְלָה זֶה, מִפְּנֵי

א משנה פְּסָחִים נ"ג (ע"א). ב בְּרִייתָא שָׁם.

בֵּאוּר הַלָּכָה

כַּמָּה פּוֹסְקִים דְּאֵין לְחַלֵּק בְּהֶכֵי, אִם כֵּן הוּא הַדִּין בְּמָרוֹר. וַאֲפִלּוּ לַחֹק יַעֲקֹב שֶׁהוּא מַקֵּל בְּמָרוֹר מִטַּעַם שֶׁהוּא מִלְתָא דְּרַבָּנָן, מִכָּל מָקוֹם בְּיוֹם טוֹב שַׁנִּי שֶׁהוּא גַּם כֵּן דְּרַבָּנָן, מוֹדֶה דְּאֵין לְהַקֵּל בְּאֲכַל מַצָּה וְכַמּוּר שֶׁאֵינוֹ מַצָּה, כִּי הֵיכִי דְּלֹא לְזַלְזְלִי בֵּיהּ:

ז * אֵין חִיּוּב אֲכִילַת מַצָּה וְכוּ'. וּמִי שֶׁאֵין לוֹ מַצָּה, לֹא יֵצֵא בְּיוֹם טוֹב חוּץ לַתְּחוּם עֲבוּר זֶה, וְעַל יְדֵי עַכּוּ"ם לְהָבִיאוֹ שָׁרִי, וְאָפְשָׁר אַף כְּשֶׁלֹּא יְבִיא לוֹ כִּי אִם אַחַר חֲצוֹת [פְּרִי מְגַדִּים בְּסִימָן תע"ז (מש"ז סק"א)]:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

כְּלָל שֶׁהוּא עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה הַמִּצְוָה, (לח) וַאֲפִלּוּ בְּלֹא כְּפָאוּהוּ עַכּוּ"ם וּמֵעַצְמוֹ טָעָה, גַּם כֵּן לֹא יָצָא: ה (לח) **וְאַחַר כָּךְ נִתְרַפֵּא.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר בְּאוֹתוֹ הַלַּיְלָה, דְּלְמָחָר בְּוַדַּאי אֵינוֹ מְבֻרָךְ שׁוּב בִּרְכַּת אֲכִילַת מַצָּה, דְּבַיּוֹם אֵינָהּ אֶלָּא רְשׁוּת וּכְדִלְקַמִּיהּ, וְאֵין תַּשְׁלוּמִין לְמִצְוָה זוֹ [אַחֲרוֹנִים]: (לט) **בְּשָׁעָה שֶׁהָיָה פָּטוּר וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁהָיָה (מ) אָז בִּכְלַל שׁוֹטֶה וְאֵינוֹ אִישׁ: ו (מ) **וְחָזַר וְאָכַל וְכוּ'.** וְהוּא הַדִּין אֲפִלּוּ לֹא הִפְסִיק בֵּינָתַיִם, (מ) אֶלָּא שֶׁשָּׁהָה בַּאֲכִילָתוֹ אֶת הַכַּזַּיִת יוֹתֵר מִכְּדֵי אֲכִילַת פְּרָס, אֵין מִצְטָרֵף יַחַד וְאֵינוֹ יוֹצֵא: (מא) **יָצָא.** הַיְינוּ (מפ) בְּדִיעֲבַד, אֲבָל לְכַתְּחִלָּה צָרִיךְ לֶאֱכֹל כַּזַּיִת בְּיַחַד וְלִבְלֹעַ: (מב) **בֵּין אֲכִילָה לַחֲבֶרְתָּהּ.** הַלָּשׁוֹן אֵינוֹ מְדֻקְדָּק כָּל כָּךְ, דְּצָרִיךְ שֶׁלֹּא יִשְׁהֶה מִתְּחִלַּת אֲכִילָה רִאשׁוֹנָה עַד סוֹף אֲכִילָה אַחֲרוֹנָה יוֹתֵר מִכְּדֵי אֲכִילַת פְּרָס, דְּזֶה אֵין נֶחְשָׁב בִּכְלַל אֲכִילָה: (מג) **וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן תרי"ב.** מַהוּ שִׁעוּר פְּרָס: ז (מד) **אֶלָּא בַּלַּיְלָה הָרִאשׁוֹן.** דִּכְתִיב (שמות יב יח) 'בָּעֶרֶב תֹּאכְלוּ מַצּוֹת', אֲבָל שְׁאָר כָּל הַלֵּילוֹת וְכָל הַיָּמִים אֵינוֹ מְזֻהָר אֶלָּא שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל חָמֵץ, וְאַף דִּמְחַיֵּב לֶאֱכֹל פַּת בְּיוֹם טוֹב כִּדְמוּכָח בְּסִימָן קפ"ח (סעיפים ו'-ז'), (מג) יָכוֹל לָצֵאת בְּמַצָּה עֲשִׂירָה, דְּהַיְינוּ שֶׁנִּלּוֹשָׁה בְּמֵי פֵּרוֹת, אֲבָל לֶחֶם עָנִי אֵינוֹ מְחַיֵּב מִן הַתּוֹרָה כִּי אִם בַּלַּיְלָה הָרִאשׁוֹן, וּמְשׁוּם סְפֵקָא דְּיוֹמָא חַיָּב לְרִידֵּן אַף בְּלֵילָה שֵׁנִיָּה: (מה) **בִּלְבָד.** וּכְשֵׁם הַגֶּרְ"א כְּתָבוּ [א] דְּעַל כָּל פָּנִים מִצָּוָה אִיכָּא לֶאֱכֹל מַצָּה כָּל שִׁבְעָה, אֶלָּא שֶׁאֵינוֹ חִיּוּב: (מו) **וְנָהֲגוּ לַעֲשׂוֹת וְכוּ'.** עַיֵּן בְּסֵפֶר בֵּית מֵאִיר שֶׁמְּפַקְפֵּק עַל הַמִּנְהָג, וּבְכַמָּה מְקוֹמוֹת בְּהַיּוֹם נִשְׁתַּקַּע הַמִּנְהָג: (מז) **סִימָן.** וְאֵין לַעֲשׂוֹת (מג) אוֹתִיּוֹת לְהָכִירָא, שֶׁכְּשֶׁשּׁוֹבְרִין אוֹתָהּ הָוֵי מוֹחֵק בְּיוֹם טוֹב: (מח) **אַחַת מֵהֶן.** פֵּרוּשׁ, אֲפִלּוּ אִם (מד) הַשְּׁלִישִׁית נִשְׁבְּרָה, וְאִם כֵּן מֵקְדִּימִין עַכְשָׁיו הַשְּׁלִישִׁית קֹדֶם לַשְּׁנִיָּה, מִכָּל מָקוֹם מִשּׁוּם הַקְדָּמָה לְמִצְוָה אֵין צָרִיךְ לֶאֱפוֹת אַחֶרֶת: (מט) **יוֹצֵא בְּכַזַּיִת.** עַיֵּן בְּסָעִיף א' וּבְמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ט':

א (א) **שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל וְכוּ'.** וּבְאֵלּוּ אֲרָצוֹת (פ) אֵין נוֹהֲגִין לֶאֱכֹל צָלִי בְּשֵׁנֵי הַלֵּילוֹת, וַאֲפִלּוּ צְלִי קְדֵרָה (פרוש, שֶׁנִּצְלָה בִּקְדֵרָה בְּלֹא מַיִם וְשׁוּם מַשְׁקֶה אֶלָּא מִתְבַּשֵּׁל בְּמֹהַל הַיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ], אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ דּוֹמֶה לְצָלִיַּת הַפֶּסַח, שֶׁהַפֶּסַח שֶׁנִּצְלָה בִּקְדֵרָה פָּסוּל, אֲפִלּוּ הָכִי יֵשׁ לֶאֱסֹר מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן, שֶׁלֹּא יִטְעוּ לְהַתִּיר גַּם צְלִי אֵשׁ, וַאֲפִלּוּ אִם בִּשְּׁלוּ מִתְּחִלָּה בְּמַיִם וְאַחַר כָּךְ עֲשָׂאוּ צְלִי קְדֵרָה, יֵשׁ לֶאֱסֹר מִטַּעַם זֶה. וּמִיהוּ לְצֹרֶךְ חוֹלֶה קָצַת, יֵשׁ לְהָקֵל בָּזֶה. (ג) וְאִם הָיָה צָלוּי וְאַחַר כָּךְ בִּשְּׁלוֹ, מֻתָּר לַכֹּל: (ב) **שֶׁה.** בֵּין שֶׁה כְּשָׂבִים (ג) אוֹ שֶׂה עִזִּים: (ג) **כֻּלּוֹ**

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ו **[בשו"ע] אָכַל כַּחֲצִי זַיִת כו'.** וְכָתַב בְּשוּ"ת שִׁבּוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ב', סִימָן י"ח שֶׁאִם אֵין לוֹ בְּלֵיל פֶּסַח רַק חֲצִי זַיִת מַצָּה, אֵין חַיָּב לֶאֱכֹלוֹ כֻּלּוֹ, דַּאֲכִילָה בְּכַזַּיִת מַשְׁמַע כו', עַיֵּן שָׁם. וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר בְּנֵי חַיֵּי סִימָן (תפ"ה) [תע"ה] (סק"א). וּבְמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק"ד) הֲבִיא בָּזֶה תְּשׁוּבַת חָכָם אֶחָד, וְגַם הוּא זְכָרוֹנוֹ לִבְרָכָה הָאָרִיךְ וְדָכְמוֹ לְעִנְיַן אֲפוּיִין חֲצִי שִׁעוּר אָסוּר מִן הַתּוֹרָה, כְּמוֹ כֵן לְעִנְיַן מִצָּוָה עַל כָּל פָּנִים קָצַת מִצָּוָה אִיכָּא. וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן תפ"ב (סק"א) מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בָּזֶה:

א (א) שֶׁנָּהֲגוּ. עַיֵּן בְּאֵר הַיֵּטֵב. וְעַיֵּן בְּשוּ"ת בֵּית יַעֲקֹב סִימָן כ"ד דְּמַתִּיר גַּם כֵּן צְלָאוֹ וְאַחַר כָּךְ בִּשְּׁלוֹ, וְעַיֵּן שָׁם בְּצָלִי קְדֵרָה. וּבְחַק יַעֲקֹב (סק"ב) כָּתַב דְּאֲפִלּוּ בִּשְּׁלוֹ וְאַחַר כָּךְ צְלָאוֹ צְלִי קְדֵרָה אָסוּר מִשּׁוּם מַרְאִית עַיִן, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן כָּתַב מַחֲזִיק בְּרָכָה (סק"ב) בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת כְּתַב יָד, וְעַיֵּן שָׁם (סק"ד) שֶׁכָּתַב שֶׁכְּבָר שִׁיֵּשׁ בּוֹ מָרָק, אַף עַל פִּי שֶׁאַחַר כָּךְ מִצְטַמֵּק כָּךְ וְלֹא נִשְׁאַר לְחֻלְחִית שֶׁל מָרָק, אֵינוֹ צְלִי אֶלָּא תַּבְשִׁיל, וּמֻתָּר:

(נמ) כֵּן מְבֹאָר בְּרַ"ן (ר"ה ז: ד"ה גרסינן) וּבְהָרַב הַמַּגִּיד (פ"ו ה"ג): ה (נמ) **לְאַפּוקֵי שׁוֹמֵר אֲבֵדָה [או מְשַׁמֵּר הַמֵּת], אַף דְּהוּא גַּם כֵּן פָּטוּר אִי מִכָּל הַמִּצְוֹת [וַאֲפִלּוּ יָכוֹל לְקַיְּמָם שְׁנֵיהֶם, אִם צָרִיךְ לְטָרְחָא אַחַר זֶה, לְדַעַת כַּמָּה פּוֹסְקִים וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן ל"ח** (ס"ח), **עַיֵּן שָׁם], אִם אָכַל מַצָּה אֲזַי יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ,** דְּהוּא אִישׁ, אֶלָּא שֶׁאֵז לֹא חִיְּבָתּוּ הַתּוֹרָה מִפְּנֵי שֶׁהוּא עוֹסֵק בְּמִצְוָה אַחֶרֶת. **וּמִכָּל מָקוֹם מִסְתַּפְקָנָא אִם יוּכַל אָז לְבָרֵךְ בִּרְכַּת אֲכִילַת מַצָּה אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ וְכוּ'** כֵּיוָן שֶׁהוּא אָז אֵינוֹ

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו"ע הרב (סל"ב) לא נזכרה סברא זו.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת פֶּסַח סִימָן תעו תעז

שֶׁנִּרְאֶה כְּאוֹכֵל קָדָשִׁים בַּחוּץ. (ד) [ג]וְאִם הָיָה מְחֻתָּךְ אוֹ שָׁחֵסֵר מִמֶּנּוּ אֲבָר (ה) אוֹ שָׁלַק בּוֹ אֲבָר וְהוּא מְחֻתָּךְ, הֲרֵי זֶה מֻתָּר בְּמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ. הַגָּהָה: וְלֹא יֹאכַל וְלֹא יִשְׁתֶּה הַרְבֵּה יוֹתֵר מִדַּי, שֶׁלֹּא יֹאכַל הָאֲפִיקוֹמָן עַל (ו) אֲכִילָה גַּסָּה אוֹ יִשְׁתַּכֵּר (ז) וְיִישַׁן מִיָּד (מהרי"ל (מנהגים, סדר הסנגלה)): **ב** (ח) [ד]אֲפִלּוּ בְּשַׂר עֵגֶל וְעוֹף, כָּל דָּבָר (ט) שֶׁטָּעוּן (ג) שְׁחִיטָה, אָסוּר לֶאֱכֹל צָלִי (י) בְּמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל צָלִי. הַגָּהָה: נוֹהֲגִים בְּקֶצֶת מְקוֹמוֹת לֶאֱכֹל בַּסְּעוּדָה בֵּיצִים זֵכֶר לַאֲבֵלוּת, (יא) וְנִרְאֶה לִי הַטַּעַם, מִשּׁוּם (יב) שֶׁלַּיִל (ג) תִּשְׁעָה בְּאָב נִקְבָּע בְּלֵיל פֶּסַח, וְעוֹד זֵכֶר לַחֲרָבָן (יג) שֶׁהָיוּ מַקְרִיבִין קָרְבַּן פֶּסַח. וְיֵשׁ נוֹהֲגִין שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל שׁוּם טִבּוּל בַּלַּיְלָה, (יד) רַק שְׁנֵי טִבּוּלִים שֶׁעוֹשִׂים בַּסֵּדֶר (מהרי"ל (שם)):

ג שם ע"ד (ע"א). ד טור בשם הירושלמי (פ"ד ה"ד). א הרי"ף (כה.) והרא"ש בסוף פרק ערבי פסחים (פ"י סי' לד) ורמב"ם (פ"ו הי"א). ב צידתיו לעיל בסימן תע"ב סעיף ז' (אות ג). ג מימרא דרבא אליבא דרבי אלעזר בן עזריה ק"כ (ע"ב), וכתב הרא"ש (שם סי' לח) שנכון להחמיר. ושאר פוסקים.

תעז דיני אֲכִילַת הָאֲפִיקוֹמָן. ובו ב' סְעִיפִים:

א [א]לְאַחַר גְּמַר כָּל הַסְּעוּדָה אוֹכְלִים מִמַּצָּה הַשְּׁמוּרָה תַּחַת הַמַּפָּה, (ו) (א) כַּזַּיִת (ב) כָּל אֶחָד, זֵכֶר לַפֶּסַח הַנֶּאֱכָל (ג) עַל הַשָּׂבַע. (ד) [ב]וְיֹאכְלֻנּוּ בַּהֶסְבָּה (ה) וְלֹא יִבְרֹךְ עָלָיו. [*] (ו) * [ג]וְיִהְיֶה זָהִיר לְאָכְלוֹ קֹדֶם

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א [בשו"ע] וְיִהְיֶה זָהִיר לְאָכְלוֹ קֹדֶם חֲצוֹת. נִצְיָן שו"ת בֵּית יְהוּדָה (או"ח סי' נב), כְּמִי שֶׁיָּשָׁן בְּעֶרֶב פֶּסַח שְׁנַת הַתַּרְדֵּמָה וְחָלַם לוֹ חֲלוֹם שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת כו', וְהַבַּאתִי דְּבָרָיו לְעֵיל סִימָן רפ"ח (סק"ו). וְנִצְיָן בְּדָגוּל מַרְכָּבָה שֶׁדִּעְתּוֹ שִׁפְּי שֶׁאֵרַע לוֹ אֹנֶס שֶׁלֹּא יָכוֹל לֶאֱכֹל פְּרוּסַת הַמּוֹצִיא עַד חֲצוֹת, לֹא יְבָרֵךְ עַל אֲכִילַת מַצָּה, דְּסָפֵק בְּרָכוֹת לְהָקֵל. וְאִם הֶחְשִׁיךְ לוֹ עַד סְמוּךְ לַחֲצוֹת,

בַּאֵר הֵיטֵב

ב (ג) שְׁחִיטָה. אֲבָל דָּגִים וּבֵיצִים צְלוּיִים מֻתָּרִים. אַחֲרוֹנִים: (ג) תִּשְׁעָה בְּאָב. פְּרוּשׁ כְּמוֹ שֶׁחָל יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח שֶׁיִּהְיֶה לְעוֹלָם בְּאוֹתוֹ יוֹם תִּשְׁעָה בְּאָב, וְסִימָן ׳עַל מַצּוֹת וּמְרוֹרִים יֹאכְלוּהוּ׳ (במדבר ט יא). וְנִצְיָן חק יַעֲקֹב (סק"ז). וּפְשׁוּט דְּאֵין חִלּוּק בֵּין לֵיל רִאשׁוֹן לְלֵיל שֵׁנִי בְּכָל הַנ"ל. אַחֲרוֹנִים:

א (ד) כַּזַּיִת. וְהַסְּכָמַת הָאַחֲרוֹנִים דִּלְכַתְּחִלָּה יֵשׁ לֶאֱכֹל כְּשִׁעוּר שְׁנֵי זֵיתִים, אֶחָד זֵכֶר לְפֶסַח אֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא עַד חֲצוֹת. וְכָל שֶׁכֵּן כַּזַּיִת הָרִאשׁוֹן שֶׁמְּבָרְכִין עָלָיו עַל אֲכִילַת מַצָּה שֶׁצָּרִיךְ לְזָהֵר מְאֹד לְפֶסַח וְאֶחָד זֵכֶר לַמַּצָּה הַנֶּאֱכָלֶת עִמּוֹ, וּלְכָל הַפָּחוֹת לֹא יְמַעֵט מִכַּזַּיִת. וְכָתַב הָרוֹקֵחַ (סי' רפג), אַל יִהְיֶה לוֹ אֲכִילַת אֲפִיקוֹמָן לִטִּירְתָא. וְנִצְיָן סִימָן תע"ו (ס"א) בְּהַגָּ"ה שֶׁלֹּא

בְּאוּר הֲלָכָה

א * וְיִהְיֶה זָהִיר וְכוּ'. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ו) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שֶׁצָּרִיךְ לִזָּהֵר מְאֹד וְכוּ', כִּי בִּגְמָרָא (קכ:) אִיתָא דִּלְדַעַת רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה דְּפֶסַח מִן הַתּוֹרָה אֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא עַד חֲצוֹת הוּא הַדִּין מַצָּה דְּאִתְקַשׁ לְפֶסַח, וְרַבִּי עֲקִיבָא פָּלִיג עָלָיו וְסָבַר דְּפֶסַח זְמַן אֲכִילָתוֹ הוּא כָּל הַלַּיְלָה וּמַפֵּילָא הוּא הַדִּין מַצָּה זְמַנָּהּ מִן הַתּוֹרָה הוּא כָּל הַלַּיְלָה. וְיֵשׁ פִּלּוּגְתָּא בֵּין הָרִאשׁוֹנִים אִם הֲלָכָה כְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה מִשּׁוּם דְּיֵשׁ הַרְבֵּה סְתָמֵי מִשְׁנָה כְּוָותֵיהּ, אוֹ כְּרַבִּי עֲקִיבָא מִשּׁוּם דַּהֲלָכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא מֻחְבָּרוֹ, וְדַעַת הָרַמְבַּ"ם (פ"ו ה"א) וְהָרַב הַמַּגִּיד (שם) וּבַעַל הָעִטּוּר (ח"ב דף קלה.) וְאוֹר זָרוּעַ (ח"ב סי' רלא) בְּשֵׁם הָרי"ף מְקוֹרְבֵי"ל לִפְסֹק דִּזְמַן אֲכִילַת מַצָּה כָּל הַלַּיְלָה, וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּגַם דַּעַת הָרי"ף כֵּן מִדְּהִשְׁמִיט מִימְרָא דִּרְבָּא דַּאֲמַר דַּאֲכִילַת

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בְּאֶחָד. דְּהַיְינוּ רֹאשׁוֹ עַל קִרְבּוֹ וְעַל קִרְבּוֹ כְּמוֹ בַּפֶּסַח: (ד) **וְאִם הָיָה מְחֻתָּךְ אוֹ שָׁחֵסֵר וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, שֶׁצָּלָה אוֹתוֹ כְּשֶׁהוּא מְחֻתָּךְ, אוֹ אֲפִלּוּ כְּשֶׁהוּא מְחֻבָּר אֶלָּא שֶׁנִּתְחַתֵּךְ מִמֶּנּוּ אֵבֶר אֶחָד קֹדֶם הַצְלָיָה, וּבִשְׁעַת צְלִיָּה הִנִּיחוֹ אָצְלוֹ (ז) וּצְלָאוֹ בְּיַחַד: (ה) **אוֹ שֶׁלַּק וְכוּ' וְהוּא מְחֻבָּר.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, וְאַחַר כָּךְ צָלָהוּ כֻּלּוֹ כְּאֶחָד, הוֹאִיל וְאֵינוֹ דּוֹמֶה לְצָלִיַּת הַפֶּסַח הֲרֵי זֶה מֻתָּר בְּכָל זֶה: (ו) **אֲכִילָה גַּסָּה.** דְּהַיְינוּ שֶׁאֵינוֹ מִתְאַוֶּה כְּלָל לֶאֱכֹל, שֶׁאָז (ה) אֵינוֹ עוֹשֶׂה מִצְוָה מִן הַמֻּבְחָר, שֶׁאַף שֶׁאֲפִיקוֹמָן הוּא זֵכֶר לַפֶּסַח וְהַפֶּסַח נֶאֱכָל עַל הַשָּׂבַע דְּהַיְינוּ שֶׁהוּא שָׂבֵעַ כְּבָר וְלָכֵן אוֹכְלִין הָאֲפִיקוֹמָן אַחַר גְּמַר הַסְּעוּדָה כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּסִימָן תע"ז (ס"א), מִכָּל מָקוֹם צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא לוֹ קְצָת תַּאֲוָה לֶאֱכֹל, וְאִם לָאו אֵין זֶה מִן הַמֻּבְחָר. וְאִם שָׂבֵעַ כָּל כָּךְ עַד שֶׁנַּפְשׁוֹ קָצָה בַּאֲכִילָה מֵרֹב שִׂבְעוֹ לֶאֱכֹל (ו) אֵינוֹ יוֹצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ כְּלָל בְּמִצְוָה זוֹ, שֶׁאֲכִילָה גַּסָּה כָּזוֹ אֵינָהּ נִקְרֵאת אֲכִילָה כְּלָל. כְּתִבוּ הַפּוֹסְקִים, אַל יְהֵא אֲכִילַת אֲפִיקוֹמָן עָלָיו לְטִרְחָא, דְּעַל יְדֵי זֶה אֵין מִתְקַיֵּם הַמִּצְוָה מִן הַמֻּבְחָר: (ז) **וְיִישַׁן מִיָּד.** וְתָנֵיָא בַּתּוֹסֶפְתָּא (פ"י ה"ח) (ו) חַיָּב אָדָם לַעֲסֹק בְּהִלְכוֹת פֶּסַח כָּל הַלַּיְלָה: **ב** (ח) **אֲפִלּוּ בְּשַׂר עֵגֶל וְעוֹף.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר אַף שֶׁאֵין הַפֶּסַח בָּא מֵהֶם, מִכָּל מָקוֹם אָסוּר לֶאֱכֹלוֹ צָלִי, לְפִי שֶׁהָעוֹלָם יִטְעוּ בֵּין צָלִי לְצָלִי וְיָבוֹאוּ לְהַתִּיר גַּם בְּשַׂר צְלוּי מִכְּבָשִׁים וְעִזִּים: (ט) **שֶׁטָּעוּן שְׁחִיטָה.** לְאַפּוּקֵי (ח) דָּגִים וּבֵיצִים מֻתָּר לֶאֱכָלָם צְלוּיִים בְּכָל מָקוֹם, לְפִי שֶׁאֵין דּוֹמִין כְּלָל לִבְשָׂר וְלֹא יִטְעוּ בָּהֶם. וַאֲפִלּוּ הַבֵּיצָה שֶׁמְּנִיחִים עַל הַקְּעָרָה מֻתָּר עַל יְדֵי צָלִי וּלְאָכְלָהּ [טַ"ז (סק"ג, וסי' תעג סק"ד)]: (י) **בְּמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ שֶׁלֹּא וְכוּ'.** אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לֶאֱכֹל צָלִי, מֻתָּר לֶאֱכֹל (ט) אֲפִלּוּ עֵגֶל שֶׁצָּלוּי כֻּלּוֹ כְּאֶחָד, דְּאֵין הַפֶּסַח בָּא מִמֶּנּוּ: (יא) **וְנִרְאֶה לִי הַטַּעַם וְכוּ'.** וְהַגְּרַ"א כָּתַב עוֹד טַעַם, מִפְּנֵי שֶׁהַבֵּיצָה הוּא זֵכֶר לַחֲגִיגָה וְכִמְבֹאָר לְעֵיל בְּסִימָן תע"ג סָעִיף ד', וְעַל כֵּן צָרִיךְ לֶאֱכָלוֹ גַּם כֵּן. וּמַה שֶּׁאֵין אוֹכְלִין הַזְּרוֹעַ, לְפִי שֶׁעוֹשִׂין אוֹתוֹ צָלִי כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן תע"ג (שם), וְאֵין אוֹכְלִין צָלִי, וְיוֹצְאִין בָּאֲפִיקוֹמָן שֶׁאוֹכְלִין. עַד כָּאן דִּבְרָיו. וּלְפִי זֶה נִרְאֶה דְּיֵשׁ לֶאֱכֹל גַּם בְּלֵיל רִאשׁוֹן אוֹתָהּ בֵּיצָה שֶׁעַל הַקְּעָרָה, וּשְׁאָר בֵּיצִים שֶׁאוֹכְלִין הוּא מִשּׁוּם שֶׁנִּשְׁתַּרְבֵּב הַמִּנְהָג: (יב) **שֶׁלַּיִל תִּשְׁעָה בְּאָב נִקְבָּע וְכוּ'.** פְּרוּשׁ, כְּמוֹ שֶׁחָל יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח, יִהְיֶה לְעוֹלָם בְּאוֹתוֹ יוֹם תִּשְׁעָה בְּאָב, וְכִמְבֹאָר לְעֵיל בְּסִימָן תכ"ח (ס"ג), עַיֵּן שָׁם: (יג) **שֶׁהָיוּ מַקְרִיבִין.** וּמִתְאַבְּלִין עַל זֶה. וּלְפִי טַעַם זֶה שַׁיָּךְ הַמִּנְהָג גַּם בְּיוֹם הַשֵּׁנִי [חק יַעֲקֹב (סק"ו)], וְכֵן הוּא גַּם כֵּן לְטַעַם הַגְּרַ"א הַנַּ"ל. וּמִכָּל מָקוֹם צָרִיךְ לֵידַע שֶׁלְּכָל הַטְּעָמִים הַבֵּיצִים שֶׁאוֹכְלִין בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה (י) הוּא רַק זֵכֶר בְּעָלְמָא, וּדְלֹא כְּהֶהָמוֹן שֶׁחוֹשְׁבִים זֶה לְמִצְוָה וּמֵחֲמַת זֶה מְמַלְּאִים כְּרֵסָם עַד שֶׁאוֹכְלִין אֲפִיקוֹמָן עַל אֲכִילָה גַּסָּה, וְלָכֵן צָרִיךְ אָדָם לֵידַע בְּנַפְשׁוֹ [חַיֵּי אָדָם (כלל קל, הסדר בקצרה אות יב)]: (יד) **רַק שְׁנֵי טִבּוּלִין.** וּמַה שֶּׁטּוֹבְלִין גַּם הַמָּרוֹר שֶׁעַל הַכְּרִיכָה בַּחֲרֹסֶת, אֵין זֶה טִבּוּל שְׁלִישִׁי, דְּהוּא רַק מִשּׁוּם קֹפֵץ בִּלְבַד [טַ"ז בְּסִימָן תע"ה (סק"ו)]:

א (א) כַּזַּיִת. וּלְכַתְּחִלָּה טוֹב (ב) שֶׁיְּקַח שְׁנֵי זֵיתִים, אֶחָד זֵכֶר לַפֶּסַח וְאֶחָד זֵכֶר לַמַּצָּה הַנֶּאֱכָלֶת עִמּוֹ: (ב) **כָּל אֶחָד.** וְאַף (ג) נָשִׁים חַיָּבוֹת בָּזֶה: (ג) **עַל הַשָּׂבַע.** וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן תע"ו סָעִיף א' בַּהַגָּ"ה וּבְמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ו): (ד) **וְיֹאכְלֶנּוּ בַּהֶסְבָּה.** וּבְדִיעֲבַד אִם שָׁכַח וַאֲכָלוֹ בְּלֹא הֶסְבָּה, (ג) [א]אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וְלֶאֱכֹל (ד) אִם קָשֶׁה עָלָיו הָאֲכִילָה: (ה) **וְלֹא יִבְרֹךְ עָלָיו.** שֶׁהוּא רַק לְזֵכֶר, וְכַנַּ"ל. כָּתַב שְׁלָ"ה (מס' פסחים, נר מצוה כט), רָאִיתִי מִבְּנֵי עֲלִיָּה שֶׁהָיוּ מְנַשְּׁקִין הַמַּצּוֹת וְהַמָּרוֹר, וְכֵן הַסֹּבָּה בִּכְנִיסָתוֹ וּבִיצִיאָתוֹ, וְכֵן אַרְבָּעָה מִינִים שֶׁבַּלּוּלָב, וְהַכֹּל לְחִבּוּב הַמִּצְוָה, וַאֲשֶׁרֵי מִי שֶׁעוֹבֵד ה' בְּשִׂמְחָה: (ו) **וְיִהְיֶה זָהִיר וְכוּ'.** שֶׁכֵּיוָן שֶׁהוּא זֵכֶר לַפֶּסַח, צָרִיךְ לֶאֱכֹלוֹ בִּזְמַן פֶּסַח, וְהַפֶּסַח אֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא עַד חֲצוֹת. וְכָל שֶׁכֵּן כַּזַּיִת הָרִאשׁוֹן שֶׁמְּבָרְכִין עָלָיו עַל אֲכִילַת מַצָּה שֶׁצָּרִיךְ לְזָהֵר מְאֹד

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ד) גְּמָרָא (עד.): (ה) פּוֹסְקִים: (ו) מִבֶּן אַבְרָהָם (סק"ב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (ז) מִבַּאוּר הַגְּרַ"א: **ב** (ח) פּוֹסְקִים: (ט) תּוֹסֶפְתָּא בְּיִרְאָה פֶּרֶק ב' (הי"א), וְהוּבָא גַּם בִּירוּשַׁלְמִי (פסחים פ"ז ה"א): (י) **וּבְקִרְבִּי לְפִי טַעַם הַגְּרַ"א הוּא רַק לְבֵיצָה אַחַת שֶׁמֻּנַּח עַל הַקְּעָרָה:** **א** (א) אַחֲרוֹנִים: (ב) כַּנַּ"ל בְּסִימָן תע"ב סָעִיף י"ד: (ג) פְּרִי חָדָשׁ שֶׁפָּסַק בְּדִיעֲבַד עַל דַּעַת הָרַמְבַּ"ם (פ"ז ה"ח), עַיֵּן שָׁם: (ד) **שְׁמִדַּעַת רַשַּׁ"י** (קיט: ד"ה אין מפטירין) **וְרַשְׁבַּ"ם** (שם) **מְשַׁמַּע דְּבָאפִיקוֹמָן יוֹצְאִין עִמָּהּ הַמִּצְוָה דַּאֲכִילַת מַצָּה, אֶלָּא שֶׁתִּקְּנוּ לְבָרֵךְ בְּתִחִלַּת הַסְּעוּדָה, וְצָרִיךְ בְּאֶמֶת לְכַוֵּן בִּבְרָכָה לְפֹטֶר גַּם הָאֲפִיקוֹמָן, וּלְדִידְהוּ בְּוַדַּאי צָרִיךְ לַחֲזֹר וְלֶאֱכֹל בַּהֶסְבָּה:**

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו"ע הרב (ס"ד) כתב שיש לסמוך על המקילים לענין דיעבד, שאם שכח ואכלו בלא הסיבה אין צריך לחזור ולאכול.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah